

Spolno ponašanje učenika srednjih škola Velike Gorice (Sexual behavior of high school students in Velika Gorica City)

Dunja Delfin, Andrea Kružić Lulić, Tvrtko Pervan
Zavod za javno zdravstvo Zagrebačke županije

Sažetak

Ovu anketu radili smo da bi što bolje upoznali spolno ponašanje i navike srednjoškolaca Velike Gorice i uočili eventualne razlike u ponašanju mladića i djevojaka, te razlike u ponašanju učenika trogodišnjih i četverogodišnjih srednjih škola. Istraživanje je provedeno krajem studenog i početkom prosinca školske godine 2007/08. i obuhvatilo je 356 ispitanika. Rezultati pokazuju da je spolno aktivno 58,1% mladića i 48,9% djevojaka. Razlika u ranom stupanju u spolni odnos do 15. godina kod mladića trogodišnje i četverogodišnje škole nije značajna za razliku od djevojaka. U trogodišnjoj školi njih 43,2% imalo je spolni odnos sa 15 godina, dok je ta brojka puno manja kod djevojaka u četverogodišnjoj školi i iznosi 17,3%. Najčešće sredstvo kontracepcije je prezervativ i njega koristi 95,3% mladića i 85,2% djevojaka, a pilulu kao najsigurnije sredstvo zaštite koristi puno manji postotak učenika, 9,4% mladića i 21,6% djevojaka.

Ključne riječi: spolno ponašanje, spolni odnos, kontracepcija, srednjoškolci, zdravstveni odgoj

Uvod

Adolescencija je živo i burno razvojno razdoblje u životu čovjeka, razdoblje fizičkog, psihičkog, emocionalnog i socijalnog sazrijevanja. To razdoblje karakterizira brzi fizički rast i razvoj, spolna zrelost i početak spolne aktivnosti, često prisutan specifičan način razmišljanja u kojem trenutačne potrebe imaju prednost pred dugoročnim posljedicama, sklonost rizičnom ponašanju i stjecanje loših navika koje mogu ugroziti zdravlje i život. Adolescentne osobe su vrlo često emocionalno nezrele i nestabilne, emocionalni razvoj zaostaje za njihovim fizičkim i spolnim razvojem što ponekad rezultira rizičnim spolnim ponašanjem. Rano stupanje u spolne odnose, često mijenjanje partnera i spolni odnos bez adekvatne zaštite može imati trajne posljedice za zdravlje svakog takvog pojedinca. Često je rano seksualno iskustvo povezano i s drugim oblicima rizičnog ponašanja kao što su pušenje, pijenje alkohola i eksperimentiranje s drogama.

Metode

Služba za školsku i sveučilišnu medicinu Zavoda za javno zdravstvo Zagrebačke županije provela je u školskoj godini 2007/08. anonimnu anketu o spolnom ponašanju među učenicima završnih razreda srednjih škola na području Velike Gorice.

Obuhvaćeni su treći razredi trogodišnje Strukovne škole i završni treći razred Ekonomske škole (trgovački smjer), te četvrti razredi Gimnazije i Ekonomske škole. Anketirano je 155 učenika trogodišnje škole, a anketu je ispunilo 94 učenika i 61 učenica. U Gimnaziji i Ekonomskoj školi u četvrtim razredima anketiranju je pristupio 201 učenik, 140 maturantica i 61 maturant.

Cilj

Cilj ankete je bio što bolje upoznavanje spolnog ponašanja na području našeg djelovanja te dobiti što bolji uvid u njihove navike, pogotovo navike rizičnog ponašanja. Na osnovu tih spoznaja treba što bolje osmisliti naše preventivne aktivnosti i još više poraditi na pravovremenom i kvalitetnom zdravstvenom odgoju.

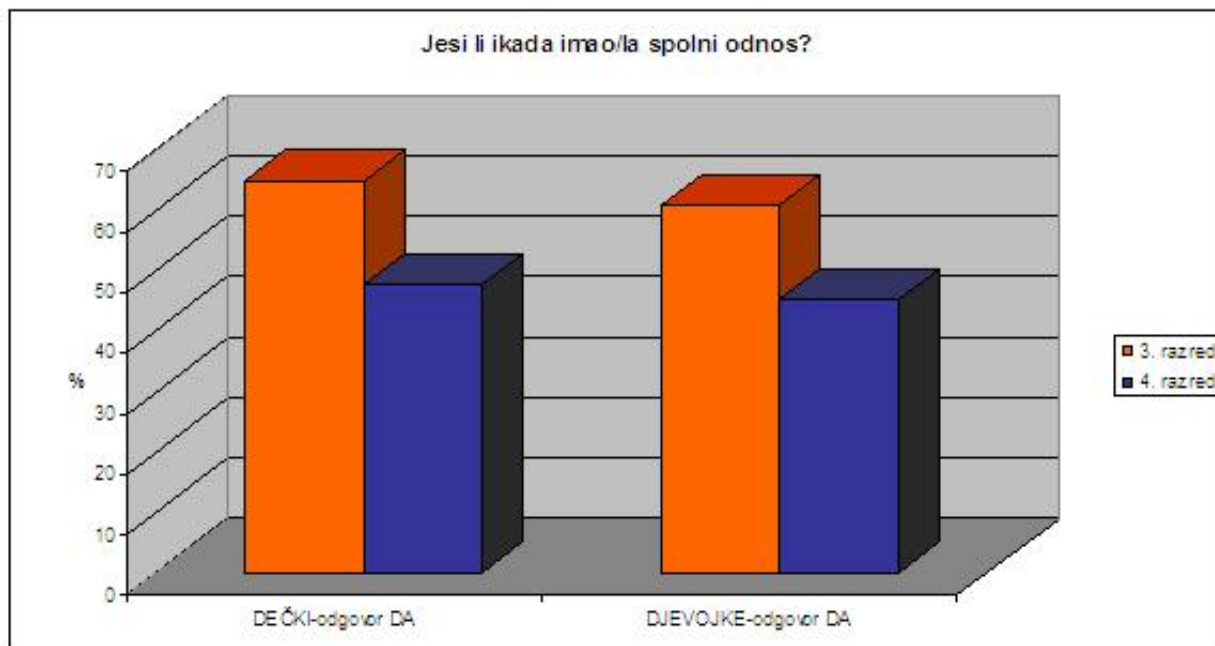
Rezultati

Prvo pitanje naše ankete bilo je: Jesi li ikada imao/la spolni odnos? Odgovor na to pitanje nam pokazuje da postoji razlika po spolovima i razlika među školama. Slika 1. pokazuje da je u trogodišnjim školama spolni odnos imalo 64,8% mladića, dok je u četverogodišnjoj školi spolni odnos imalo njih 47,5%.

Što se tiče djevojaka razlika je nešto manja. U trogodišnjim školama spolni odnos imalo je 60,6%, a u četverogodišnjim 45% djevojaka.

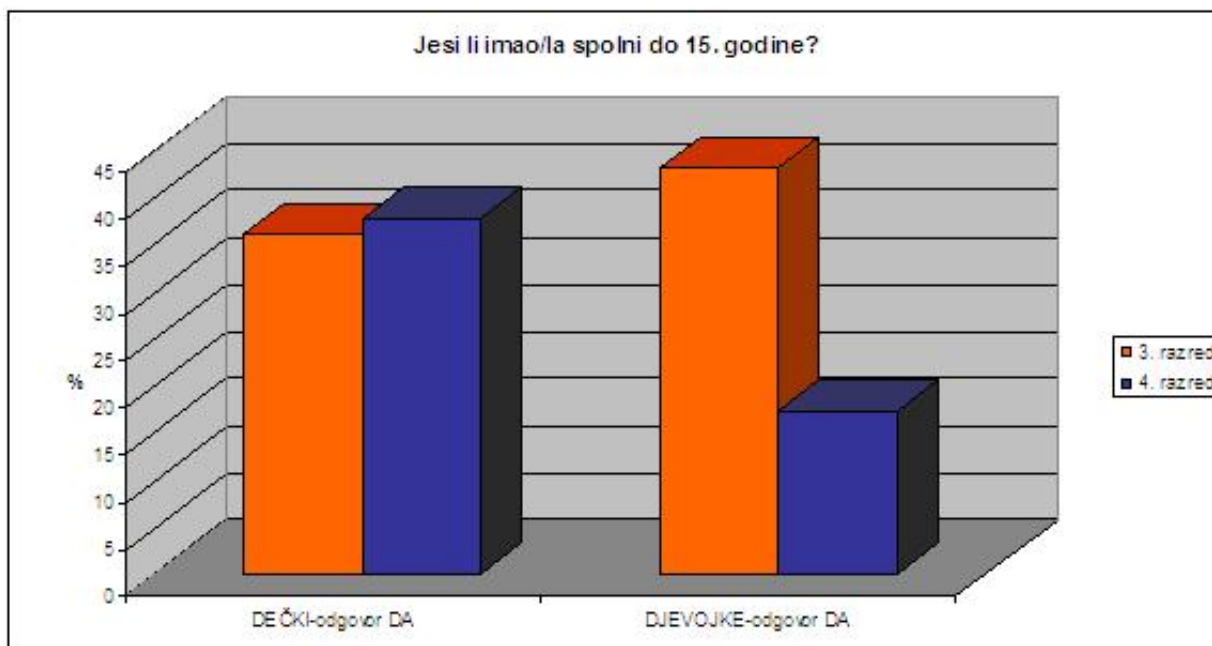
Od ukupnog broja ispitanih na postavljeno pitanje pozitivno je odgovorilo 58,1% mladića, dok je taj postotak kod djevojaka bio 49,8%.

Slika 1.



Što se tiče dobi stupanja u spolne odnose kod mladića ne postoji značajna razlika, tako je u trogodišnjoj školi s 15 godina imalo prvi odnos njih 36%, a u četverogodišnjoj 37,8%. Mnogo značajnija razlika je kod djevojaka. U trogodišnjoj školi njih 43,2% imalo je prvi spolni odnos sa 15 godina, dok je ta brojka značajno manja u Gimnaziji i Ekonomskoj školi, gdje je te dobi spolni odnos imalo samo 17,3% djevojaka.

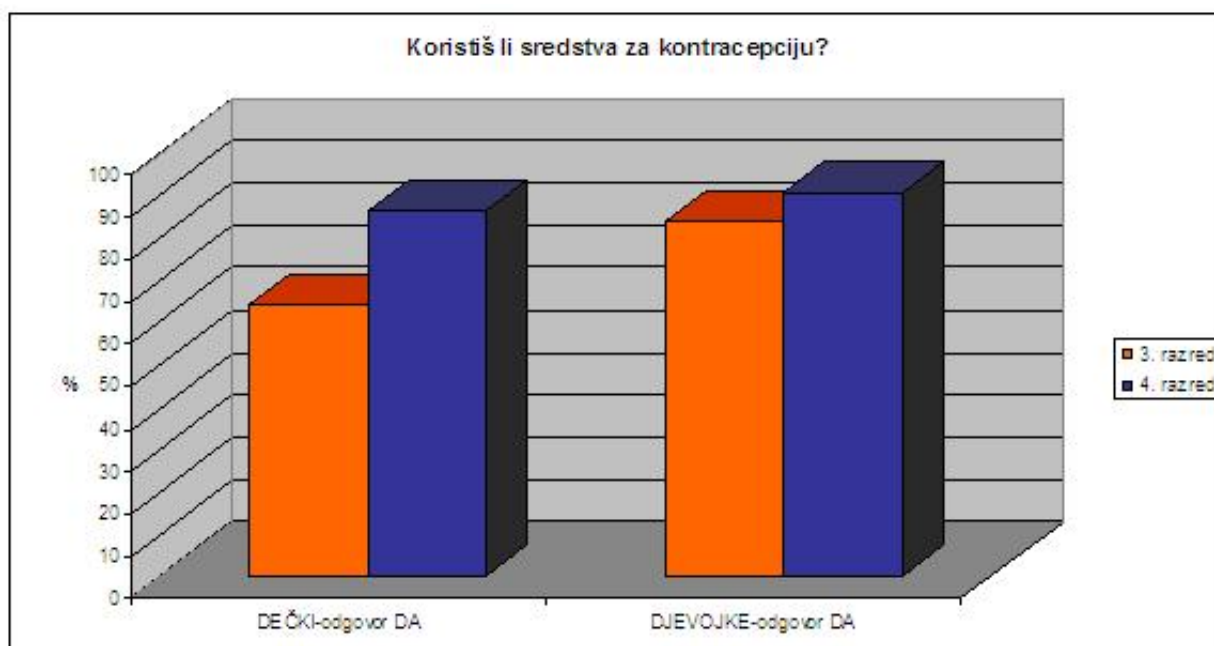
Slika 2.



Na pitanje o broju spolnih partnera u zadnjih godinu dana dobili smo slijedeće odgovore: 38,9% mladića imalo je jednog spolnog partnera, dok je kod djevojaka taj postotak bio 65%. Dva partnera imalo je 20% mladića i 14% djevojaka, a tri ili više 26,7% mladića i 11% djevojaka. Niti jednog spolnog partnera, odnosno spolne odnose uopće u zadnjih godinu dana nije imalo 14,4% mladića i 10% djevojaka.

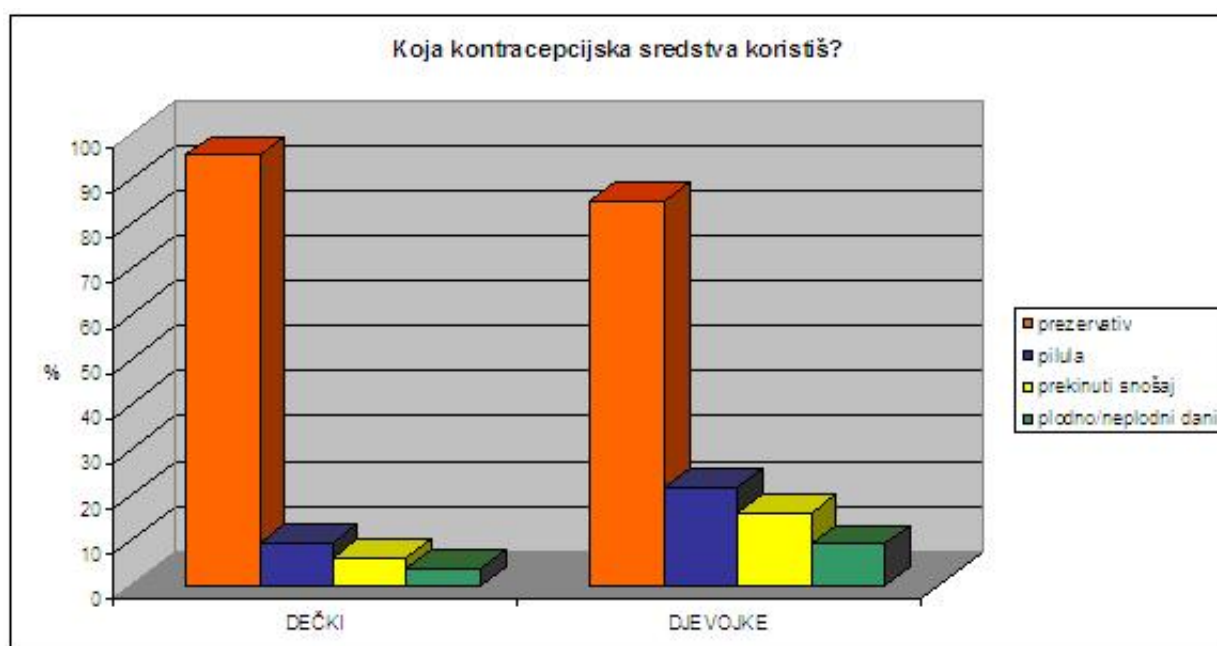
Od ukupnog broja ispitanika kontracepciju koristi 78% mladića i 88% djevojaka. U trogodišnjoj školi kontracepciju koristi 63,9% mladića, a u četverogodišnjoj 86,2%. Taj postotak kod djevojaka u trogodišnjoj školi je 83,7%, a u četverogodišnjoj 90,4% (Slika 3).

Slika 3.



Kao najčešće sredstvo kontracepcije u spolnim odnosima navodi se prezervativ, kojeg pri spolnom odnosu upotrebljava 95,3% mladića i 85,2% djevojaka. Na drugom mjestu je kontracepcijska pilula. Nju kao sredstvo kontracepcije koristi 9,4% mladića i 21,6% djevojaka. Prekinutim snošajem služi se 6,3% mladića i 15,9% djevojaka, a plodno/neplodne dane kao metodu kontracepcije koristi 3,5% mladića i 9,1% djevojaka (Slika 4).

Slika 4.



Redovito kontracepciju koristi 71% mladića i 75% djevojaka.

Rasprava

Oko 50% učenika srednjih škola Velike Gorice je spolno aktivno, 58,1% mladića i 48,9% djevojaka. Mladići ranije stupaju u spolni odnos. Njih 36,7% imalo je prvi spolni odnos do 15. godine, dok ta brojka kod djevojaka iznosi 27%. Značajna je razlika ranog stupanja u spolni odnos kod učenika završnih razreda trogodišnje i četverogodišnje škole. U trogodišnjoj školi njih 43,2% imalo je spolne odnose do 15. godine, dok je taj postotak puno manji u četverogodišnjoj školi i iznosi 17,3%. Postoji još jedna značajna razlika kod učenika završnih razreda trogodišnjih i četverogodišnjih škola. Zabrinjavajući je podatak da je čak 40,5% učenika trogodišnje škole imalo tri i više partnera, dok je taj postotak puno manji kod učenika četverogodišnjih škola i iznosi 17,4%.

Kao najčešće sredstvo kontracepcije navodi se prezervativ kojeg upotrebljava 95,3% spolno aktivnih mladića i 85,2% spolno aktivnih djevojaka. Pilula, kao najsigurnije sredstvo zaštite kod naših

ispitanika, koristi se u malom postotku i to kod mladića 9,4%, a kod djevojaka 21,6%.

Iako u anketi navode da su imali neke od simptoma u području spolovila (peckanje, crvenilo, iscjedak) 55% djevojaka još uvijek nije posjetilo ginekologa, a kod urologa je bilo samo 8,9% mladića.

Na pitanje kome se obraćaju kad imaju neki problem ili žele razgovarati o spolnom ponašanju, najveći broj njih to rješava s prijateljima. To čini 43,9% mladića i 54,7% djevojaka. Liječniku se obraća samo 5,2% mladića i 9% djevojaka. Ovaj podatak nam govori da se moramo još više angažirati u našem radu, postati što dostupniji adolescentima u rješavanju njihovih problema i pomoći im što lakšem odrastanju i ulasku u život odraslih. Zdravstveni odgoj je uvijek imao veliku ulogu u našem radu, no moramo se potruditi da bude još kvalitetniji i dostupniji onima kojima je namijenjen.